

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

COUNCIL OF EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Зміцнення потенціалу адвокатів та правозахисників з питань вітчизняного застосування ЄКПЛ та переглянутої ЄСХ

НАВЧАЛЬНИЙ СУДОВИЙ ПРОЦЕС

ФАБУЛА СПРАВИ

А. Б. і Б. Б. проти Еврилії

1. Заявники, А. Б. і її дочка Б. Б., є громадянами Еврилії, за походженням кроппа, які проживають в евриліанському місті Калан, розташованому у віддаленій високогірній місцевості на кордоні з Фавонією. Вони народилися відповідно 1983 року та 2002 року.

2. А.Б. – кравець, працює у приватного підприємця в Калані. Її дочка Б. Б. є інвалідом і прив'язана до інвалідного візка. В цей час вона навчається в одному з трьох навчальних закладів у Калані – початковій школі вищого рівня (5 клас).

3. Калан є невеликим містом, яке розташоване в 5 кілометрах від кордону з Фавонією, населення якого складається з 56% етнічних евриліанців, 30% фавонійців та 14% кроппа. В Калані є три школи. У двох із них навчання проводиться евриліанською мовою (школи № 1 та 2), а в одній школі – фавонійською мовою (школа №3), що пов'язано з великою кількістю етнічних фавонійців в регіоні. Школа №1 розташована в центрі міста, є найбільш авторитетною і користується найбільшим попитом, а зарахування до школи відбувається на основі атестаційного іспиту. Народність кроппа має спеціальний клас у школі №2, але викладання всіх предметів ведеться евриліанською мовою, що пов'язано з недостатньою кількістю вчителів, які розмовляють мовою кроппа.

4. Б. Б. відвідує спеціальний клас для учнів кроппа у школі №2. До попереднього навчального року вона відвідувала початкову школу нижчого рівня, тому її щоденний розклад включав не більше 4 або 5 навчальних годин. З вересня

2014 р. вона перейшла до початкової школи вищого рівня, тому час її навчання збільшився до 6-7 годин на день.

5. Зважаючи на стан Б. Б. до попереднього навчального року роботодавець дозволяв А. Б. мати гнучкий графік роботи та розпочинати роботу о 13.00, отже, вона могла відводити дочку до школи та залишатися з нею з метою задоволення її особливих потреб (супроводжувати її до туалету, допомагати їй під час прийняття їжі, давати воду, тощо).

6. З того часу, як графік її дочки в цьому навчальному році став довшим, вона більше не може використовувати договір з роботодавцем, який дозволяє їй приходити на роботу о 13.00, і їй повідомили, що надання нових умов є неможливим згідно з робочим контрактом на умовах повної зайнятості. Тому вона вирішила тимчасово перейти на схему часткової зайнятості, щоб мати змогу відводити свою дочку до школи.

7. А. Б. повинна надавати дочці допомогу під час перебування у школі, оскільки вона є інвалідом, а школа не має спеціального обладнання (відсутній ескалатор, класи розташовані на трьох поверхах однієї будівлі, двері та парти в більшій частині класних кімнат не передбачають використання інвалідних візків, туалети не обладнано відповідним чином). Заняття спеціальних класів для кроппа завжди проводяться у класних кімнатах на верхньому поверсі (3-й поверх), куди від головної будівлі ведуть окремі старі дерев'яні сходи. Протягом навчання А. Б. повинна залишатися поряд зі своєю дочкою, оскільки їй потрібно носити до туалету на руках (туалет розташований на поверх нижче від її класної кімнати). Її інвалідний візок не можна піднімати дерев'яними сходами, тому перша заявниця має чекати на свою дочку до кінця навчального дня, щоб відвести її додому. Крім того, через інвалідність її дочки кілька однокласників часто погано поводитися з нею, тому А. Б. повинна була захищати її від інших дітей під час перерв (які кидали в неї їжею, забирали її речі, обзивали її тощо). У відповідь на всі скарги А. Б. вчителі рекомендували їй звернутися до поліції, оскільки не можуть нести відповідальність за охорону учнів.

8. У серпні 2014 р. перед початком нового навчального року А. Б. звернулася до директора школи з проханням перевести її дочку до одного із звичайних класів, класна кімната якого розташована на першому поверсі в основній будівлі, що дозволить полегшити транспортування її дочки, яке може виконувати також бабуся дівчини, отже, А. Б. зможе ходити на роботу. Бабуся є літньою людиною, тому не може носити Б. Б. вгору по сходах.

9. Директор відхилив її прохання про переведення до звичайного класу. Він зазначив, що у зв'язку з тим, що рівень учнів з класу кроппа є явно нижчим за інших, Б. Б. не зможе навчатися на одному рівні з її однолітками зі звичайних класів.

10. Він зазначив, що заявниця може перевести свою дочку до школи №3, яка має обладнання, необхідне для учнів з обмеженими можливостями. Хоча ні заявниця, ні її дочка не говорять фавонійською мовою, директор зазначив, що вона може звернутися з проханням про надання можливості складання іспиту евриліанською мовою, до того часу поки її дочка не вивчить мову.

11. Запит А.Б. стосовно переведення її дочки до школи №3 було відхилено без пояснень, хоча неофіційно їй сказали, що вони не бажають приймати до школи учнів національності кроппа через протести інших батьків. До того ж, навчання у школі ведеться фавонійською мовою, а друга заявниця не володіє нею. Також їй сказали, що навіть якщо б клас народності кроппа навчався на нижньому поверсі, вона б заважала роботі вчителів у будь-якому класі, до якого її було б переведено.

12. А.Б. подали позов до Адміністративного суду міста Калан з оскарженням двох рішень, отриманих від шкіл №№ 2 і 3.

13. 28 серпня 2014 р. суд наказав школі №2 забезпечити наявність обладнання для учнів з обмеженими можливостями або перевести Б. Б. до класу, який розташований на першому поверсі основної будівлі, до якого вона принаймні може мати доступ за допомогою своєї бабусі. Прохання стосовно переведення Б. Б. до звичайного класу було відхилено, оскільки встановлення обладнання, необхідного для її переміщення по класній кімнаті, було б більш зручним та не викликало б ускладнень, пов'язаних з різницею в рівні між Б. Б. та її однолітками зі звичайних класів. Суд також зазначив, що відповідно до національного закону про освіту заявник має право відвідувати школу в умовах, в яких зберігається етнічна ідентичність студентів, а отже в її інтересах залишатися в класі кроппа. Це рішення було визнано остаточним, оскільки жодна зі сторін не оскаржила його.

14. У новому навчальному році, який розпочався 1 вересня, клас Б. Б. було перенесено на перший поверх основної будівлі. Після цього батьки дітей зі звичайних класів почали протестувати, заявивши, що їхні діти не можуть навчатися разом з дітьми кроппа, оскільки неосвічені та часто схильні до насильницьких дій діти кроппа будуть заважати їм, і атмосфера в школі в цілому змінилася.

15. Після вчинення фізичної протидії батьками інших дітей, які не давали можливості дітям кроппа відвідувати заняття в головній будівлі, що тривало протягом двох днів підряд, директор вирішив повернути їх назад до класу на верхньому поверсі.

16. Заявниця направила до міського суду скаргу про неналежне виконання першого судового рішення адміністрацією школи №2. Вона прохала про виконання зазначеного рішення або переведення другої заявниці до звичайного класу. В якості альтернативи, заявниця також прохала перевести Б. Б. до школи №1, яка має обладнання для учнів з обмеженими можливостями. Якщо це неможливо, то вона просила зарахувати її до школи №3 з проханням про надання можливості складення іспитів та тестів евриліанською мовою, а також забезпеченням можливості вивчення фавоніанської мови протягом першого року навчання.

17. 15 вересня 2014 р. міський суд наказав школі №2 забезпечити обладнання для дітей з обмеженими можливостями. До закінчення робіт Б. Б. мала відвідувати школу №3 з наданням можливості складення іспитів та тестів евриліанською мовою. Рішення не містило жодної згадки про надання Б. Б. можливостей вивчення фавоніанської мови. Суддя заявив, що зарахування до школи №1 є неможливим, оскільки воно відбувається тільки після складення кваліфікаційного іспиту, а рівень учнів цієї школи є набагато вищим, ніж рівень

учнів з інших шкіл, а особливо з класу дітей кроппа, тому друга заявниця не зможе навчатися на одному рівні з однолітками і це не буде відповідати її інтересам.

18. Представник регіональної інспекції з питань освіти (юридична особа, яка представляє міністерство освіти в судах) оскаржив рішення суду, але оскарження не було задоволено. Тому рішення суду стало остаточним 30 вересня 2014 р.

19. З 1 жовтня 2014 р. Б. Б. почала відвідувати школу №3, але зіткнулася з проблемами, які були пов'язані з тим, що вчителі оцінювали її евриліанською мовою, в той час як вона боролася за те, щоб навчатися в класі з фавоніанською мовою та розуміти те, чому їх навчають. Її бабуся відповідала за те, щоб доставляти її до школи та допомагати їй в задоволенні її потреб, а також допомагати їй під час навчання, оскільки вона трохи знала фавоніанську мову.

20. 15 грудня 2014 р. директор школи №2 повідомив заявницю, що у зв'язку з обмеженням бюджетного фінансування школа не може забезпечити проведення робіт з метою створення обладнання для доступу до школи осіб в інвалідних візках. Втім, він вирішив перенести клас дітей кроппа до класної кімнати на першому поверсі основної будівлі, але заняття повинні проводитися у другій половині дня до вечора, щоб не заважати навчанню учнів звичайних класів. Через такі умови, а також у зв'язку з неможливістю деяких вчителів проводити вечірні заняття, навчальні програми буде скорочено.

21. Заявниця повідомила, що вона переведе свою дочку назад після зимових канікул, а також повідомила школу №3 про виключення її дочки зі складу учнів.

22. 5 січня 2015 р. Б. Б. знову почала відвідувати клас дітей кроппа у школі №2. Її класна кімната розташовувалася на першому поверсі основної будівлі, і вона мала змогу дістатися туди на інвалідному візку за допомогою своєї бабусі. Однак, жоден з туалетів школи не було обладнано належним чином, тому заявниця потребувала допомоги для їхнього використання.

23. Її навчальний розклад включав заняття з 14.00 до 20.00. Велика кількість занять, запланованих на час після 17.00, не проводилися, а вчителі давали учням основи для подальшого самостійного вивчення та задавали більше домашньої роботи. Тести засвідчили зниження рівня знань учнів, тому деякі батьки поскаржилися на неефективність нового розкладу учнів.

24. На щорічній зустрічі з батьками класу дітей кроппа, яка відбулася 20 січня 2015 р., класний керівник повідомив батькам, що такі зміни були викликані діями заявниці і що вони повинні обговорити з нею можливість перенести клас назад до верхнього поверху, якщо вони бажають, щоб заняття знову проводилися у першій половині дня. Заявниця намагалася пояснити, що з самого початку вона просила тільки те, щоб її дитину перевели до звичайного класу, щоб вирішити проблему, пов'язану з її транспортуванням до класної кімнати на верхньому поверсі, але її прохання було відхилено, тому інші шляхи вирішення проблеми були пов'язані з рішенням суду. Інші батьки не сприйняли її аргументи та висловили протест, звинувативши її в погіршенні умов навчання їхніх дітей. Батьки двох учнів заявили, що їхні діти не будуть більше відвідувати заняття за таких умов.

25. Заявниця поскаржилася до адміністрації школи на поведінку класного керівника та на той факт, що деякі заняття не проводяться, що впливає на рівень освіти дітей, зарахованих до спеціального класу кроппа, який і так є низьким. Вона також наголосила, що найкращим рішенням було б перевести її дочку до звичайного класу, а також підкреслила, що рішення суду стосовно забезпечення школи обладнанням для полегшення доступу до освіти учнів з обмеженими можливостями, врешті-решт, повинні виконуватися. Вона не отримала жодної відповіді. Під час розмови з директором їй було неофіційно повідомлено, що в нинішніх умовах для учнів кроппа більше нічого не можна зробити. Він також зазначив, що за наявності кваліфікованих викладачів, які володіють мовою кроппа, діти отримують переваги від навчання мовою національних меншин, що буде безпосередньо відповідати національному законодавству, і що для цього друга заявниця має залишатися в спеціальному класі для дітей кроппа. Однак, на сьогоднішній день ніхто не винен у відсутності кваліфікованих вчителів, які могли б викладати предмети мовою кроппа. Кількість дітей кроппа, які кидають школу, збільшується з кожним роком, багато хто з них залишається без будь-якої освіти. Тому зусилля школи, якими б вони не були, мають оцінюватися позитивно.

26. Заявниця знову поскаржилася до міського суду щодо дискримінаційного поводження з її дочкою, зарахованої до спеціального класу для дітей кроппа, а також на відсутність у школі обладнання для дітей з обмеженими можливостями, яке б дозволяло їм відвідувати школу без сторонньої допомоги.

27. Її позов було відхилено під час розгляду 20 лютого, коли суд постановив, що директор мав право на зміну розкладу занять та пов'язане з цим скорочення навчальної програми згідно з положеннями закону про освіту. Регулярні випадки, коли вчителі не проводили заняття, не можуть вважатися дискримінаційними; крім того, заявниця повинна була направити скаргу до адміністрації школи із зазначенням імен відповідних вчителів з метою вчинення проти них певних дій у разі необхідності. Що стосується її скарги з приводу відсутності можливості створення належних умов для учнів з обмеженими можливостями, суд згадав прийняте раніше, яке підлягає виконанню. 20 лютого це рішення було визнано остаточним, оскільки жодна зі сторін не оскаржила його.

28. Друга заявниця зараз відвідує заняття за допомогою бабусі, яка допомагає їй потрапити в будівлю на інвалідному візку, оскільки біля школи немає пандуса. Вона потребує допомоги під час використання шкільних туалетів та не може потрапити до будь-якої іншої будівлі школи через відсутність ескалатора.

29. Перша заявниця найняла адвоката з метою подачі скарги до Європейського суду з прав людини від її імені та від імені її доньки, заявниці Б. Б., стосовно порушення їхніх прав та свобод, гарантованих Конвенцією. 27 лютого 2014 р. адвокат надіслав заяву до суду разом з підписаною довіреністю.

ВІДПОВІДНІ НАЦІОНАЛЬНІ ТА МІЖНАРОДНІ ЗАКОНИ ТА НОРМАТИВИ

Еврилія є країною-кандидатом на вступ до ЄС.

Еврилія підписала та ратифікувала наступні відповідні міжнародні договори:

- Європейська конвенція з прав людини та всі протоколи конвенції
- Європейська соціальна хартія (переглянута)
- Конвенція про права дитини та останні протоколи конвенції
- Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти, прийнята ЮНЕСКО.

1. Конституція Еврилії

Стаття 3

Евриліанці рівні перед законом; вони не можуть зазнавати дискримінації в будь-якому вигляді за ознакою народження, раси, статі, релігії, переконань або будь-яких інших умов або особистих чи соціальних обставин.

Стаття 21

Кожен повинен мати право на освіту. Шкільна освіта має бути обов'язковою до 15 річного віку.

2. Закон «Про захист людей з особливими потребами»

Стаття 5

Будівлі, які використовуються як громадські установи, які мають інтерес з точки зору культури, спорту або оздоровлення, а також будинки, побудовані за рахунок державних коштів, ... повинні бути сконструйовані так, щоб забезпечити вільний доступ людям з обмеженими можливостями. ..

3. Закон «Про оскарження адміністративного рішення»

Розділ 62 Закону «Про оскарження адміністративного рішення» передбачає спеціальні процедури для захисту конституційних прав і свобод від протиправних дій державних чиновників, зокрема, шляхом подання позову за наступних умов: (а) протиправну дію вже було вчинено; (б) така дія пов'язана з роботою державних офіційних органів/агенцій або інших юридичних осіб; (в) наслідком дії стало порушення одного або більшої кількості конституційних прав позивача; та (г) національна правова система не передбачає будь-якого іншого відшкодування.

4. Закон «Про початкову освіту»

Розділ 2

Метою початкової освіти є надання учню можливості отримати знання, вміння, погляди та звички, необхідні для життя та роботи або подальшої освіти.

Школа зобов'язана забезпечити безперервний розвиток кожного учня в духовній, фізичній, моральній, інтелектуальній та суспільній сферах відповідно до його або її здібностей та вподобань.

Цілями початкової освіти є:

– пробудження та виховання в учнів зацікавленості та самостійності у сфері навчання та вирішення проблем, а також творчості, моральної свідомості, естетичних смаків і критеріїв, самооцінки та відповідальності по відношенню до себе та природи, соціальної, економічної та політичної обізнаності, терпимості й здібності до співпраці, поваги до прав людини, досягнень та устремлінь;

– навчати грамотності, комунікації, розрахункам, науковим та технологічним принципам, критичному спостереженню, раціональній аргументації, розумінню життя, яким ми живемо, та розумінню взаємозалежності людей та природи, окремих осіб та націй.

Цілі та завдання початкової освіти повинні реалізовуватися відповідно до визначених планів і програм навчання. У виняткових обставинах дозволяється скорочення навчальних програм до 30%, згідно з рішенням адміністрації школи, і до того часу, поки така міра носить тимчасовий характер.

Розділ 3

Початкова освіта триває протягом щонайменше восьми років. Початкова освіта є принципово обов'язковою для всіх дітей у віці від шести до п'ятнадцяти років.

Розділ 7

Діти та учні мають такі права:

1) вони повинні отримувати освіту і навчання відповідно до їхніх здібностей, зацікавлень і талантів та продовжувати навчання відповідно до їхніх здібностей;

Розділ 43

Учні початкової школи, які є представниками національних меншин, населення яких в межах адміністративно-територіальної одиниці становить більше 12%, мають право на отримання освіти рідною мовою.